

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt. „Wzory zmiany społeczno-politycznej w świadomości ukraińskich studentów po 1991 roku”

Prezentowana rozprawa doktorska stanowi próbę deskrypcji ukraińskiego pokolenia „wolności” (osób urodzonych w okresie niezależności Ukrainy) pod kątem społeczno-politycznym. Głównym celem badawczym rozprawy doktorskiej jest próba pełnego zrozumienia, opisu i wyjaśnienia roli, jaką odgrywali młodzi obywatele Ukrainy, ze szczególnym uwzględnieniem studentów, w procesach politycznych i społecznych zmian po 1991 roku. Wiele opracowań naukowych porusza kwestię udziału studentów w protestach politycznych (ostatnio przede wszystkim w odniesieniu do Rewolucji Godności), jednakże najczęściej są to studia teoretyczne i opisowe. Tymczasem zamiarem autora rozprawy było przyjęcie podejścia empirycznego, które posłuży do realizacji poniżej wskazanego celu badawczego. Z jednej strony pozwoliło to dokładniej przyjrzeć się zasobom symbolicznym młodych obywateli Ukrainy (ich poglądom, wizjom, ideom, interesom, hierarchiom wartości, wiedzy itp.). Ten cel szczegółowy został osiągnięty w toku analizy danych z badań ankietowych. Z drugiej strony konkretne kwestie i problemy zidentyfikowane na etapie badań ilościowych, zostały poddane analizie w oparciu o dane zebrane w trakcie wywiadów pogłębionych prowadzonych ze studentami na Ukrainie. W tym sensie został osiągnięty drugi ważny cel szczegółowy, tj. diagnoza, opis i wyjaśnienie dominujących w świadomości społecznej studentów wzorów zachowań (politycznej aktywności), które uznaje się za uzasadnione i skuteczne w relacji ze światem polityki.

W pracy przyjęto następujące hipotezy badawcze:

Hipoteza 1: Zasoby symboliczne, którymi dysponują młodzi Ukraińcy (studenci), znacząco różnicują tę kategorię społeczną i determinują wiele istotnych zjawisk, m.in. studencki stosunek do systemu politycznego (demokracji) i jego ocenę czy gotowość do podejmowania aktywności publicznej i politycznej.

Hipoteza 2: W świadomości społecznej studentów ukraińskich dominuje krytycyzm wobec funkcjonowania wielu instytucji państwa (np. wyborów), poczucie marginalizacji i pauperyzacji oraz przekonanie o skuteczności działań radykalnych, co wiąże się z powszechną akceptacją wzorca rewolucyjnego w relacji ze światem polityki.

Hipoteza 3: W procesie historycznym można zaobserwować cyklicznie występujący, pewien typowy dla społeczeństwa ukraińskiego model zmian społeczno-politycznych, który ma zwykle bardzo gwałtowny, rewolucyjny charakter. Postrzegany przez studentów jako jeden z najskuteczniejszych sposobów działania politycznego stanowi ważny element ich kultury politycznej.

Właściwą część badań poprzedza przeprowadzona w rozdziale I charakterystyka młodego obywatela Ukrainy. Przybliżone zostały również teorie związane z pojęciem rewolucji.

Rozdział II rozpoczyna rys historyczny zmian politycznych na Ukrainie, z podkreśleniem ruchów narodowowyzwoleńczych i państwowotwórczych.

Następny rozdział poświęcono zmianom społeczno-politycznym w okresie niezależności, w tym rekapitulacji obecnych w literaturze rozważań o regionalizacji czy aspekcie językowym.

Rozdział IV natomiast opisuje bazę społeczną rewolucji i protestów w okresie niezależności, w szczególności uwzględniając rolę młodzieży. W tym rozdziale zostały opisane wszystkie kluczowe rewolucję i protesty od „Rewolucji na granicze”, do wydarzeń związanych z działaniami zbrojnymi na wschodzie kraju.

Rozdział V przedstawia wyniki z badań ankietowych przeprowadzonych wśród 1043 studentów na Ukrainie. Ogólnoukraiński zasięg badań oraz liczba respondentów, spowodowały, że zaprezentowane wyniki można uważać za reprezentatywne dla ukraińskich studentów.

W rozdziale VI przybliżone natomiast zostały wyniki badania drugą metodą, była to metoda pogłębionego wywiadu indywidualnego (individual depth interview – IDI), która jest przykładem klasycznej metody jakościowej.

Rozprawę wieńczy sekcja zawierająca: Wnioski końcowe, Bibliografię i Aneksy. Przedstawione we wstępie hipotezy została zweryfikowane i podparte szeregiem wniosków szczegółowych, wyniesionych na gruncie analizy przeprowadzonej w rozdziałach V i VI.

Mateusz Kamionka